

Η ΦΩΚΙΑ

Πέρα δὲ τὰ μάθρα πέλαγα,
Σὲ ἀγνώστο ἐρημονῆσι,
Φωτὰ κρυφὴ ἐθεμέλιωσα
Στὰ βάθη ὑγρῆς σπηλιάς.

Βουδὸ τὸ κύμα ἐρχότουνε
Στὴν ἀκρὴ τῆς νᾶ ὄβυσει
Καὶ μ' ἔβλεπε ζηλόφτονα
Τοῦ Πόνου ὁ Βασιλιάς.

Μιὰ νύχτα μάθρα, ἀσάλεφτη
Ξεθρόστανε ἐκεῖ χάμω
Λαφκὸ κορμί αἰθερόπλαστο,
Πνυμένης κοπελιάς.

Μ' ὀλόσπυρο γέρνω καυμό...
Μὰ στὸν ὑγρὸ τὸν ἄγμο
Τὸ ὀλόσπυρο κρῖνο ἐγέννηκε
Μιὰ φώκια τῆς σπηλιάς!

Ἀθήνα, Θεριστῆς 1906.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΤΡΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ *

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Τὸ «Βυζάντιον» journal Latin patriotique.

Ἀρχίζω ἀπὸ τὴν πιὸ καινούργια φημερίδα γιὰ νὰ καταλάβετε τί εἶνε οἱ πιὸ παλιές. Τὸ δίχως ἄλλο ἢ ἡ οἰκτρότερη καὶ πιὸ ἀπελπιστικὴ ἀμάθεια δὲν εἶνε ἡ νερομάνα τῆς... σοφίας τοῦ συντάχτη, τότενας τὸ φύλλο βγαίνει μὲ παράδες λατινικούς. Λατινικός δ' ἀχτύλος. Ὁ Πάπας. Ἀκόμη γιὰ νὰ γίνῃ πιὸ νόστιμα ἱστορικὸ τὸ πρᾶγμα : ὁ Γεούλιος Καίσαρ. Ὁ Ὀκταβιανός. Ὁ Ἀντώνιος καὶ... ἡ Κλεοπάτρα. Ὁρισμένως ἡ Κλεοπάτρα.

Ἔτσι μαθαίνουμε, διάβαζοντας τὸ κύριο ἄρθρο τοῦ 15 ἀριθ., ὅτι εἴμαστε ἀπόγονοι τοῦ Βιργίλιου! Timeo Danaos... journal patriotique etc !!

Κύριε Μιστριώτα! Σοῦ βάλανε τὰ γυαλιὰ οἱ ὀπαδοὶ τῆς βλακείας σου. Νὰ τί κάνει ἡ γλώσσα.

Οἱ Πρόγονοι. Οἱ Ἀθάνατοι. Πῆτε μὰς καθαρά: Εἴμαστε Λατίνοι ἢ Ρωμιοί. Νὰν τὸ ξέρουμε. Νὰ κανονίσουμε τὴ δουλιὰ μὰς.

Τὸ ἄρθρο λέει: οὐδεὶς βεβαίως θ' ἀγνοῖ τὸ ἀθάνατον αὐτὸ τῶν προγόνων ἡμῶν λόγιον... (φοβοῦ τοὺς Δαναοὺς κτλ.).

Ἡ ἴδια φημερίδα στὸ πρῶτο τῆς νοῦμερο, μιλώντας γιὰ τὸ «Πρόγραμμα καὶ τὰς Ἀρχὰς τοῦ φύλλου ἡμῶν» ἔγραφε τὸ ἐξῆς ἀλησμόνητο: Ὁ τίτλος μὰς φανεροὶ τὸ πρόγραμμά μὰς...

Οἱ Εὐρώπες, ὁ Πανολαϊσμός, καὶ ὅλοι οἱ δάχτυλοι ἔχοντε βρεῖ τὸ μελετᾶ τους. Journal patriotique! διάβολε!

Ὁμόνοια—Ταχυδρόμος.

Οἱ πιὸ παλιές τῆς Ἀλεξάντρας. Γι' αὐτὸ τίς βάζω μαζὶ. Μπορεῖ νὰ ὑπάρχει κάπου κάποια διαφορὰ στὶς δυὸ—κι' αὐτὴ γιὰ τὸν κόσμον τὸ χριστιανικὸ, τὸν ἐπιεικῆ βέβαια, κι' ὄχι γιὰ μένα καὶ γιὰ τὸ Νου-

* Σημ. τοῦ «Νουμά» Ἀπὸ πλατιὰ μελέτη πού μὰς ἔστειλε κάποιος δικός μας ἀπὸ τὴν Ἀλεξάντρα (γιὰ τὸν ἐκεῖ Ἑλλητισμὸ) τυπώσαμε σήμερα τὸ μέρος πού γίνεται κουδέντα γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ τόπο, γιατί δὲν περισεύει τόπος νὰ τὴν τυπώσουμε ἀλλάκατη τὴ μελέτη.

μά—Ἀλίμονο! Τί νὰ τοὺς ξαγκῆσει κανεὶς; ποιά διαφορὰ στὴν οὐσία τους; Ἐνὰν Ἀφέντη ἔχουν κι' οἱ δυὸ τους—Ἐνὰν Ἀφέντη βάρβαρο. Πολλές φορές ἀσυνείδητο. Πάντα δὲ κακόν. Ἀπελπιστικὰ κακόν, ἀπὸ τὴν καθαρὰ ἠθικὴ σημασία τοῦ κακοῦ. Κι' αὐτὸς ὁ ἀφέντης εἶνε ὁ Τυπογράφος. Πού εἶνε ἐκδότης—διευθυντής, διαχειριστής, τὸ πᾶν.

Ὁ Συντάχτης εἶνε ὁ ἀντιγράφος τῆς γνώμης, τοῦ στοχασμοῦ, τῆς κακοηθείας τοῦ ἀφέντη πού πλερώνει: τοῦ τυπογράφου. Ὅ,τι γίνεται στὴν Ἀθήνα μὲ τὸν τύραννο Τσαγκάρη. Μὲ τὴ διαφορὰ πὼς ὁ Τσαγκάρης ἰδῶ εἶνε κάθε μίρα στὴ μύτη τῆς δυστυχημένης πέντας τοῦ συντάχτη. Γιὰ τὸ ἄνδρε βάζουν: διευθυντής ὁ κ. τᾶδε. Ρωτῆστε τοὺς ἴδιους τοὺς διευθυντῆς νὰ εἰς πούν: Εἴμαστε οἱ κράχτες τῶν πελατῶν τοῦ Τυπογραφείου «Ταχυδρόμος» τοῦ τυπογραφείου ἢ Ὁμόνοια». Ἡ φημερίδα—κι' αὐτὸ δὲ θὰ τὸ διαψεύσῃ κανεὶς—βγαίνει γι' ἀποκλειστικὴ ρεκλάμα τοῦ τυπογραφείου. Ὁ τυπογράφος βγάζει στὴ στιγμὴ φύλλο. Ἐνα ψαλλίδι κι' ἕνας βλάκας πάντοτε κουτσομεταφραστῆς κι' ἀκόμα—γιὰ τὸ ψαλλίδι— ἕνα μάτσο ἀπὸ Ἀθηναίικες φημερίδες καὶ τὸ φύλλο εἶνε ἔτοιμο. Ὁ Δημοσιογράφος δὲν τὸ βγάζει. Ποτέ. Καὶ τὸ κακὸ—πού κανεὶς δὲν τὸ αἰσθάνεται—εἶνε πὼς οὔτε θὰ μπορέσῃ ποτὲ νὰ βγαλῇ. Ἔτσι καὶ σ' αὐτὲς δὲ βλέπουμε τὸ Δημοσιογράφου. Καὶ συνεπὼς τίποτε. Μόνο δυὸ σελίδες ρεκλάμες. Δηλαδή τὴν ὅλη τὴ θετικὴ τοῦ φύλλου. Ἡ ἄλλη εἶνε γιὰ τὸν τύπο! Κι' ἄς πάρουμε τίς Καίρινες. Τὸ «Καίριον» τὸ «Χρόνον» τὸ «Φῶς» τὴν «Ἐθνικὴ».

Δὲ βλέπω τί ἰδιαιτέρο θὰ μπορῆσε κανεὶς νὰ προσθέσῃ γιὰ τίς Καίρινες. Ἰδιαιτέρο χειρότερο, μάλιστα. Καλλίτερο ὄχι. Ὁ τυπογράφος. Ἡ ἴδια τοῦ τυπογράφου καὶ δῶ. Θαρρεῖ κανεὶς πὼς ὅλοι δῶ κάτου ἦσαν νὰ βγάλουν ὅπως—ὅπως παράδες. Κι' ὅσοι δὲν ἐμπόρεσαν ἢ δὲν ἤθελαν ναμπουν στὴ μπόρσα, στὰ μπαμπάκια, ἐσκίφτηκαν πὼς μιὰ φημερίδα... γιὰ τὸ τυπογραφεῖο δὲν θὰ ἦταν ἀσχημο πρᾶγμα! Δηλαδή βιομηχανία, δηλαδή βρώμα ἀντίληψης, δηλαδή σακατισμὸς σκέψης καὶ ζωῆς πού σὲ κάνουν νὰ φτύνεις χιλίες φορές στὸ λεφτὸ ἀπὸ ἀηδία. Μιὰ ἐξαίρεση—βγαλμένη ἀπὸ τὴ σύγκριση—μπορεῖ νὰ κάνει κανεὶς γιὰ τὸ «Χρόνον». Στὸ ζήτημα μόνο τοῦ Τυπογράφου. Εἶνε κάπως ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸ βρωμερὸ αὐτὸ σκουληκι, μὰ σκλαβωμένη σὲ τὸσους σωρούς προλήψεων, φανατισμῶν, στενοκεφαλίας, προσωπισμοῦ. Χωρὶς νὰ ξερεῖ κανεὶς πὼς, θεωρεῖται καὶ ὡς ὄργανο τοῦ Πατριάρχου! Ὁργανο; Σὲ τί; Σὲ ποιὸν ἀγῶνα; Σὲ ποιὸν πόλεμο; Στὶς λειτουργίες; στὰ μνημόσυνα; στὶς τελετές; στὸς πηγαιμούς καὶ τοὺς ἐρχομούς τῶν παπάδων; Αὐτὸ δὲν εἶν' ὄργανο εἶται. Εἶνε, καθὼς εἶνε στὸ στρατὸ: ἡμερησία διαταγὴ!

Κι' ὅμως ἡ διάδοσις ἔχει τὸ λόγο τῆς. Ἀχ! τὴν ψευτιά τῆς. Τὴ σκοπιμότη τῆς. Γιὰ τὸ ἠθικὸ κύρος τοῦ φύλλου στὴν ἀντίληψη τοῦ κουτόκοσμου. Πραγματικὰ δηλαδή ὁ Πατριάρχης εἶνε ὄργανο τοῦ «Χρόνου». Κι' ἔχει τὴν ἱστορία τῆς αὐτῆς ἢ ὑπόθεσις. Αὐτὸ τὸ χρέος. Ὁ «Χρόνος» ὑπῆρξεν ἀντρενὲρ τοῦ Πατριάρχου, κτλ.

Τὴν ἴδια κατεργαρίαν—δηλαδή τὸν ἴδιο λόγο θέλω νὰ πῶ—εἶχε, κι' ἔχει κάπως καὶ σήμερα, ἡ Διάδοσις πὼς τὸ «Φῶς» εἶνε τὸ ὄργανο τοῦ Διπλωματικοῦ Πρακτορείου. Ἐπὶ Γεννάδιον αὐτὸ ἦταν ἡ πίστη τῶν ὁμογενῶν. Τὸ ρωμῆικο Διπλωματικὸ Πρακτορεῖο πού δὲν ἔχει: Διπλωματικὸ Πράκτορα,

γραμματέα, δραγουμάνο, καθάσῃ, πού δὲν ἔχει τὸ Θεὸ του, φαντάσου νᾶχει καὶ δημοσιογραφικὸ ὄργανο.

Θαρρεῖ πὼς κάποιος Ναπολιτάνος ζεπεσιμένος σὺ παίξει στὴν καταξοικισμένη του φυσαρμόνικα τὸ τραγοῦδι τῆς ἀγάπης!—Καὶ νὰ πού ὑπάρχει «μουσοτραφῆς κοινόν» πού δίνει τὰ γροσάκια του στὸν παλιάτσο τοῦ δρόμου.

Μὰ κι' αὐτὸ δὲ γίνεται πάλι χωρὶς λόγο. Τίποτα δὲ γίνεται χωρὶς λόγο. Ὁ παλιάτσος προοστατεῖ καὶ ἱκανοποιεῖ τὰ (μουσικὰ) συμφέροντα τοῦ γύρω του κόσμου...

Μιὰ δεύτερη, μεγάλη ψευτιά πού ταρᾶζει καποτε τοὺς δημοσιογραφικοὺς κύκλους ἰδῶ καὶ στὴν Ἀλεξάντρα, εἶνε τὰ ζήτήματα τὰ κοινοτικά. Τὰ συμφέροντα τὰ κοινοτικά. Πάνου-κάτου ὅ,τι γίνεται μὲ τίς ἐκλογές στὸ ἐλεύθερο (!!!) κράτος. Κι' ὅ,τι γίνεται οἱ διαχειρίσεις τῶν Δήμων.

Πρὸ πάντων οἱ διαχειρίσεις τῶν Κοινοτικῶν ταμείων ἐνδιαφέρουν πολὺ τὰ φύλλα.

Δὲ λέω ὑπερβολές.

Ἄλλη ψευτιά κι' ἄλλο «Ἀθήνη» εἶνε οἱ ἀδελφότητες, οἱ Σύλλογοι. Ὁ κ. Πρόεδρος. Οἱ Σύμβουλοι. Τὸ δημοσίευμα τῶν φαύλων καὶ γιοματῶν βλακεία λόγων τῶν ρητόρων. Τὰ βαφτίσια. Οἱ γάμοι. Ἐνα ἄρθρο, μιὰ ἀλήθεια, δὲν ἐνδιαφέρουν τόσο, ὅσο τὰ βαφτίσια καὶ οἱ γάμοι τῶν ὁμογενῶν. Πολλές φορές ἐπίασαν μιὰ κελώνα οἱ περιγραφῆς κάποιου γάμου ἢ κάποιου ζου—ζου αὐτοῦ νεοφωτιστοῦ τέκνου τοῦ ἐντίμου... φτύνω ἀπὸ ἀηδία!

Ἀκολουθῶνε ἀκόμα πολλές μικροφιλοτιμίες καὶ ἐλλεινές φιλοδοξίες. Ὑστερ' ἀπ' ὅλα ἔρχεται τὸ ἔθνος. Ἡ ἐθνικὴ ψυχή. Τὰ ἀπαράγραπτα. Τὸ Κρητικὸ. Τὸ Μακεδονικὸ. Γι' αὐτὰ βρίσκεται κάποιος πάντα διαβιστικὰ ζεπεσιμένος συντάχτης ἐπαρχιώτικης φημερίδας νὰ εἰπῇ τὴν ἴδια του. Θὰ συμβουλέψῃ τὸ Βασιλιά, τὴν Κυβέρνηση. Θὰ βρῆσῃ τὰς προστάτιδας. Καὶ θὰ ἐπαναλάβῃ τὸ γνωστὸν:

Ἡ Ἑλλάς θὰ ζῆσῃ κτλ. Ὁ θὰ τύχη καὶ κανὰ φιλολογικὸ ζήτημα. Δὲν ἔχει παρὰ νὰ βαφτίσῃ τὸ Μάξ Νορδάου φραντζέζο (ἀναφέρει βλέπει τὸν Ἐκφυλισμὸ του) τὸ Λέσσιγκ θὰ τόνε κάνει Ἑγγλέζο γιὰ νὰ κολακῆσῃ... τὸν Κρόμερ ἴσως! καὶ θὰ «ἐκθέσῃ τὰς σκέψεις του ἐπὶ τοῦ χάρτου!» Ἀλίμονον ἐν τύχη νὰ καταπιαστῇ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Αἱ ἔθροο! οἱ Μαλλιαροὶ! Μιὰ ἐξαίρεση θετικώτερη θὰχε νὰ κάνει κανεὶς γιὰ τὰ δυὸ ἰδιώματα, τὸ Ν. καὶ Στάθη Καραβία. Καὶ οἱ δυὸ συντάχτες(;) στὸ «Καίριον» δηλαδή διορθωτῆς μεταφραστῆς μὰ ἔζω ἀπὸ τὸ γραφεῖο τους: ἀρετὰ ἄνθρωποι. Ἀγαποῦν καὶ τοὺς μαλλιαροὺς. Κι' ἂν δὲν τοὺς πικνεύουν—γιὰ λόγους τυπογραφικοὺς—μὰ δὲν τοὺς βρίζουν. Μὰ κι' αὐτοὶ καταδικασμένοι γιὰ πάντα πιά στὴν ἀχρηστία...

Ζουγράφος καλὸς δὲν εἶμαι, τὸ ξέρω. Ἡ Ζουγραφία περὶ τύπου πού εἰς ἔδωσα, φαντάζομαι, δὲν εἶνε ἡ τέλεια. Ἐκεῖνη πού θὰ ἦταν σύμφωνη μὲ τὴν αἰσθητικὴ ἀρχὴ τοῦ Βίλχελμ Μάιστερ. Μὰ κι' ἂν ἰλάθεισα, ἰλάθεισα στὸ χειρότερο.

Καὶ εἶνε χειρότερα. Ἄφισα καὶ κᾶμποσα. Ἐξαφνα τοὺς ἐκταχτοὺς συνεργάτες: δοντογιατροὺς, δασκάλους, πατριώτες, κι' ἄλλους τῆς ἴδιας φάρας. Ἐνας τίτιος ἐπικίντυνος ἔν καὶ καπετᾶν φασαρίας τίς πιὸ πολλές φορές, εἶνε κι' ὁ ἐπίστρατος δάσκαλος κ. Κρέμος. Μὰ τί δάσκαλος! Βουτηγμένος ἀλάκαιρος στὴ βρώμα καὶ στὴν κᾶπια—στὴν κᾶπια πρὸ πάντων, καὶ στὴν κευτοπνηρία τοῦ δα-